

Institute for Population and Social Research
Mahidol University
Wisdom of the Land

ข้อท้าทายในการผลิตแรงงานฝีมือไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จงจิตต์ ฤทธิรงค์

รีนา ต๊ะดี

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

หัวข้อการนำเสนอ

- ที่มาและความสำคัญ
- ข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย
- สถานะและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ความต้องการแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ความไม่สอดคล้องของการผลิตแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- การผลิตแรงงานฝีมือ: การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
- ความต้องการแรงงานของประเทศไทย
 - แรงงานและทักษะที่ต้องการ: มุมมองจากสถานประกอบการ
 - การเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน: มุมมองจากอาจารย์และนักศึกษา
- สรุปและข้อเสนอแนะ

ที่มาและความสำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ
 - ภาคการผลิต ร้อยละ 32.9
 - ภาคบริการ ร้อยละ 32.5
 - ภาคการค้าและการซ่อมบำรุง ร้อยละ 13.0 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง, 2557)
- แรงงานส่วนใหญ่อยู่นอกภาคเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 66.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)
- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ทำให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) ลดลง ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานในบางประเภท
- วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความต้องการและการผลิตแรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมยานยนต์ การผลิตอาหาร และการท่องเที่ยว
- วิธีการศึกษา: การศึกษาจากเอกสาร และจากข้อมูลของโครงการความเชื่อมโยงในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านการศึกษาและการฝึกอบรม (Connecting the Mekhong through Education and Training: COMET)

ข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย

- การวิเคราะห์เชิงเอกสาร
- ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - การสัมภาษณ์เชิงลึกประธานและรองประธานสภาอุตสาหกรรมยานยนต์ อาหาร และการท่องเที่ยว
 - การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการทั้ง 3 อุตสาหกรรมจำนวนอุตสาหกรรมละ 4 ราย ในสายโซ่มูลค่า ต้นน้ำ กลางน้ำ หรือปลายน้ำทั้งขนาดใหญ่และขนาดย่อม
 - การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา 2 แห่ง และหัวหน้าภาควิชาหรือคณบดีระดับมหาวิทยาลัย 2 แห่ง
 - การสนทนากลุ่มนักเรียนในสถาบันอาชีวศึกษา 2 แห่ง และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 2 แห่ง
- การสำรวจผู้ประกอบการทั้งสามอุตสาหกรรมจำนวน 41 แห่ง

สถานะและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 1 การเติบโต (ร้อยละ) ของผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงที่ราคาตลาด (Real GDP growth at market prices) ของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2543-2560

ประเทศ	2543- 2553 (a)	2554	2555	2556	2557 (e)	2558 (f)	2559 (f)	2560 (f)
บรูไน	ไม่มีข้อมูล	3.4	0.9	-1.8	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
กัมพูชา	8.0	7.1	7.3	7.4	7.2	7.5	7.2	7.0
อินโดนีเซีย	5.2	6.5	6.3	5.8	5.1	5.2	5.5	5.5
ลาว	7.1	8.0	8.0	8.5	7.5	6.4	7.0	6.9
มาเลเซีย	4.6	5.2	5.6	4.7	5.7	4.7	5.1	5.2
พม่า	10.3	5.9	7.3	8.3	8.5	8.5	8.2	8.0
ฟิลิปปินส์	4.8	3.6	6.8	7.2	6.0	6.5	6.5	6.3
สิงคโปร์	ไม่มีข้อมูล	6.1	2.5	3.9	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ไทย	4.3	0.1	6.5	2.9	0.5	3.5	4.0	4.5
เวียดนาม	6.6	6.2	5.2	5.4	5.6	5.6	5.8	6.0

หมายเหตุ: (a) = ค่าเฉลี่ย

(e) = ค่าประมาณ (f) = ค่าคาดการณ์

ที่มา: The World Bank (2015)

ความต้องการแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 2 กำลังแรงงาน จำนวนคนว่างงาน และอัตราการว่างงาน ของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2553 เรียงตามกำลังแรงงานจากมากไปน้อย

ประเทศ	กำลังแรงงาน (พันคน)	จำนวนคนว่างงาน	อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)
อินโดนีเซีย	114,879.3	7,582,860	6.6
เวียดนาม	46,655.0	1,035,741	2.2
ไทย	38,949.1	272,644	0.7
ฟิลิปปินส์	38,561.8	2,699,326	7.0
พม่า	27,052.9	1,109,169	4.1
กัมพูชา	18,989.7	284,845	1.5
มาเลเซีย	11,996.5	371,892	3.1
ลาว	3,074.1	39,963	1.3
สิงคโปร์	2,733.1	76,527	2.8
บรูไน	197.9	7,520	3.8

ความต้องการแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 3 ความต้องการแรงงานในเอเชียและประเทศไทย จำแนกตามสาขาอาชีพและกลุ่มอุตสาหกรรม พ.ศ. 2556

	อาชีพที่ต้องการ	อุตสาหกรรมที่เติบโต/หาคคนมากที่สุด
เอเชีย	<ul style="list-style-type: none">- งานขาย- วิศวกรรมทุกสาขา- บัญชีและการเงิน- นักวิจัย (R&D)- พนักงานออฟฟิศ (ฝ่ายสนับสนุน)	<ul style="list-style-type: none">- วิศวกรรม- ไอที- บัญชีและการเงิน- แพทย์และการสาธารณสุข- พลังงาน
ไทย	<ul style="list-style-type: none">- งานวิศวกรรม- งานขาย- บัญชี- ธุรกิจ- เทคโนโลยีสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none">- กลุ่มยานยนต์- กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์- กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค- กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ- กลุ่มธุรกิจก่อสร้าง

ที่มา: อเด็คโก้ กรุ๊ป ประเทศไทย (2557)

ความไม่สอดคล้องของการผลิตแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- อัตราการว่างงานในภาพรวมของตลาดแรงงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และคาบสมุทรแปซิฟิกมีแนวโน้มมากขึ้นถึง 6% ไปจนถึงปี 2560 โดยประเทศที่ประสบปัญหามากที่สุด ได้แก่ ญี่ปุ่น ตามด้วย เวียดนาม ไทย ฮังการี มาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน และจีน
- ประเทศไทยกำลังขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่างเทคนิคหรือช่างฝีมือชั้นสูง ซึ่งส่งผลให้ผลผลิต การแข่งขัน และประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อลูกค้าของอุตสาหกรรมลดลง
- สาเหตุสำคัญของปัญหา
 - การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง
 - สถานที่ทำงานไม่ดึงดูด
 - ผู้สมัครไม่มีประสบการณ์การทำงาน
 - ความไม่สอดคล้องกันของเงินเดือนที่ผู้สมัครงานต้องการและที่นายจ้างสามารถจ่ายได้
 - ทำเลที่ตั้งของสถานที่ทำงานที่ไม่ดึงดูดใจผู้สมัคร

ความไม่สอดคล้องของการผลิตแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- ความไม่สอดคล้องทางการศึกษา: จำนวนแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลง ในขณะที่กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ตลาดแรงงานต้องการมากที่สุด สาเหตุที่แรงงานกลุ่มนี้มีจำนวนลดลง เนื่องจาก
 - ค่านิยมในการเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ
 - ความต้องการค่าจ้างที่สูงขึ้น
 - นโยบายส่งเสริมการศึกษาที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับแรงงาน
- ความไม่สอดคล้องด้านอายุของแรงงาน: แรงงานที่มีช่วงอายุ 20-39 ปีเป็นกลุ่มที่ตลาดแรงงานต้องการมากที่สุด แต่กลับพบว่าแรงงานในภาคการผลิตส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 34 ปี จำนวนแรงงานที่อายุเกิน 34 ปีมีแนวโน้มลดลง

ความไม่สอดคล้องของการผลิตแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ตาราง 4 จำนวนแรงงานที่ต้องการ และจำนวนแรงงานขาดแคลน ของประเทศไทย จำแนกตามประเภทอาชีพ พ.ศ. 2556

ประเภทอาชีพ	จำนวนแรงงาน ที่ต้องการ (พัน คน)	จำนวนแรงงาน ขาดแคลน (พันคน)
ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	72.0	45.6
ผู้ควบคุมเครื่องจักรในโรงงานและผู้ปฏิบัติงานด้านประกอบเครื่องจักร	62.0	36.2
พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า	56.9	32.8
ผู้ประกอบการอาชีพงานพื้นฐาน	44.3	25.6
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ	23.5	16.1
เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ปฏิบัติวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่างๆ	23.9	13.8
เสมียน	20.9	9.8
ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้บัญญัติกฎหมาย	1.8	1.2
ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านเกษตร ป่าไม้ และประมง	0.8	0.6
รวม	306.1	181.7

ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 5 ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเทศ	ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ
บรูไน	ไม่มีข้อมูล	- ขาดแคลนแรงงานเนื่องจากมีประชากรจำนวนน้อย
กัมพูชา	- ค่าจ้างแรงงานต่ำที่สุดในอาเซียน (1.6 ดอลลาร์ต่อวัน)	- ปฏิบัติงานและทักษะเฉพาะทางทักษะด้านสมรรถนะขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ
อินโดนีเซีย	- มีแรงงานจำนวนมากเนื่องจากมีประชากรมาก	ไม่มีข้อมูล
ลาว	- จำนวนแรงงานไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญในตลาดการจ้างงานในปัจจุบัน - ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ (2.06 ดอลลาร์ต่อวัน)	- ความต้องการจำนวนแรงงานในอนาคตในทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทักษะในการซ่อมบำรุงเครื่องจักรทักษะในการตัดเย็บเสื้อผ้าทักษะในการเชื่อมโลหะทักษะการเจียรไนอัญมณี
มาเลเซีย	- แรงงานมีทักษะ	- มีจำนวนประชากรน้อย จึงเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง
พม่า	- ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ (2.5 ดอลลาร์ต่อวัน)	- แรงงานยังขาดทักษะเฉพาะทาง ทักษะภาษาอังกฤษในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอุตสาหกรรมสื่อสารระยะไกล

ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 5 ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

ประเทศ	ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ
ฟิลิปปินส์	<ul style="list-style-type: none"> มีแรงงานจำนวนมากเนื่องจากมีประชากรมาก แรงงานทั่วไปมีความรู้ มีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ สภาพแรงงานมีบทบาทมากทำให้แรงงานมีอำนาจต่อรองโดยเฉพาะในเรื่องค่าแรง 	ไม่มีข้อมูล
สิงคโปร์	<ul style="list-style-type: none"> แรงงานมีทักษะสูง มีความชำนาญในการจัดการทรัพยากรบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> ขาดแคลนแรงงานระดับล่าง
ไทย	<ul style="list-style-type: none"> แรงงานมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ทักษะการบริหารจัดการทักษะเฉพาะทาง (technical skills) และทักษะการทำงานเป็นทีมได้รับการพัฒนามากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> แรงงานยังขาดทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศต่างๆ ยังต้องการการพัฒนาอีก ทัศนคติทางลบต่องานและสาขาวิชาที่เรียน
เวียดนาม	<ul style="list-style-type: none"> มีแรงงานจำนวนมากเนื่องจากมีประชากรมาก แรงงานทักษะในเรื่องข้อมูล ค่าจ้างแรงงานต่ำเป็นอันดับสองในอาเซียน 	<ul style="list-style-type: none"> ทักษะในการจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรเวลาการพัฒนาและการออกแบบระบบ

ที่มา: ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ (2557), องค์ความรู้ "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (ASEAN Economic Community: AEC) (2555), Result for Development Institute (2012), Milio, Garnizova, & Shkreli (2014), Srihatthanaprom & Harkins (2012)

ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ดัชนีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษ 2014 (English Proficiency Index: EPI 2014)

VERY HIGH PROFICIENCY

- 01 Denmark
- 02 Netherlands
- 03 Sweden
- 04 Finland
- 05 Norway
- 06 Poland
- 07 Austria

HIGH PROFICIENCY

- 08 Estonia
- 09 Belgium
- 10 Germany
- 11 Slovenia
- 12 Malaysia
- 13 Singapore
- 14 Latvia
- 15 Argentina
- 16 Romania
- 17 Hungary
- 18 Switzerland

MODERATE PROFICIENCY

- 19 Czech Republic
- 20 Spain
- 21 Portugal
- 22 Slovakia
- 23 Dominican Republic
- 24 South Korea
- 25 India
- 26 Japan
- 27 Italy
- 28 Indonesia
- 29 France
- 30 Taiwan
- 31 Hong Kong

LOW PROFICIENCY

- 32 U.A.E.
- 33 Vietnam
- 34 Peru
- 35 Ecuador
- 36 Russia
- 37 China
- 38 Brazil
- 39 Mexico
- 40 Uruguay
- 41 Chile
- 42 Colombia
- 43 Costa Rica
- 44 Ukraine

VERY LOW PROFICIENCY

- 45 Jordan
- 46 Qatar
- 47 Turkey
- 48 Thailand
- 49 Sri Lanka
- 50 Venezuela
- 51 Guatemala
- 52 Panama
- 53 El Salvador
- 54 Kazakhstan
- 55 Morocco
- 56 Egypt
- 57 Iran
- 58 Kuwait
- 59 Saudi Arabia
- 60 Algeria
- 61 Cambodia
- 62 Libya
- 63 Iraq

ASIA

- 12 Malaysia
- 13 Singapore
- 24 South Korea
- 25 India
- 26 Japan
- 28 Indonesia
- 30 Taiwan
- 31 Hong Kong
- 33 Vietnam
- 37 China
- 48 Thailand
- 49 Sri Lanka
- 54 Kazakhstan
- 61 Cambodia

ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- แรงงานมากกว่าร้อยละ 70 ขาดทักษะภาษาอังกฤษ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)
โดยเฉพาะแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ยงยุทธ, 2557)
- นอกจากปัญหาด้านภาษาและการสื่อสารของแรงงานไทยแล้ว ผู้ประกอบการยังระบุปัญหาทักษะแรงงานทั้งในแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้
 - การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - การคิดคำนวณ
 - ความคิดสร้างสรรค์
 - ภาวะผู้นำ
 - การบริหารเวลา
 - การติดต่อสื่อสาร
 - การแก้ปัญหา
 - การเข้าสังคม
 - การปรับตัว
 - การทำงานเป็นทีม
 - ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบด้านแรงงานของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 6 อันดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เรียงตามลำดับคะแนนรวมจากมากไปน้อย

ประเทศ	อันดับ	คะแนนรวม	สุขภาพ และการศึกษาชั้น พื้นฐาน	การศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา และการฝึกอบรม	ประสิทธิภาพของ ตลาดแรงงาน
สิงคโปร์	2	5.65	6.73	6.09	5.69
มาเลเซีย	20	5.16	6.28	4.80	4.80
ไทย	31	4.66	5.80	4.58	4.24
อินโดนีเซีย	34	4.57	5.67	4.53	3.81
ฟิลิปปินส์	52	4.40	5.41	4.45	4.03
เวียดนาม	68	4.23	5.86	3.74	4.37
ลาว	93	3.91	5.44	3.28	4.59
กัมพูชา	95	3.89	5.44	2.92	4.63
พม่า	134	3.24	4.59	2.44	4.21

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 7 คะแนน ไม่รวมประเทศบรูไน

ที่มา: World Economic Forum, 2014

การผลิตแรงงานฝีมือ: การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

- ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะภาคการผลิตต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป ร้อยละ 36.2
 - อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มากที่สุด
 - ภาคบริการและอื่นๆ ต้องการแรงงานระดับปริญญาตรีมากที่สุด
- การเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา
- การเรียนการสอนในสายสามัญจะเน้นความรู้เชิงวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา
- สถาบันอาชีวศึกษาหลายแห่งได้จัดให้มีหลักสูตรทวิภาคี
- นักเรียนที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้ว ส่วนมากนิยมศึกษาต่อมากกว่าทำงานในสาขาวิชาชีพที่ตนเรียนมา นักศึกษาที่ได้รับวุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วจึงไม่ประสงค์จะทำงานต่ำกว่าระดับ ทำให้ประเทศขาดแรงงานฝีมือ
- โครงการยกระดับการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยหรือสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงได้ศึกษาแบบต่อยอด ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีระหว่างสถาบันอาชีวศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงจึงได้เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556)

การผลิตแรงงานฝีมือ: การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

- อุตสาหกรรมยานยนต์
 - ต้องการแรงงานด้านเทคนิคมากที่สุด (ร้อยละ 55) รองลงมาคือแรงงานด้านเทคนิค (ร้อยละ 35) และสุดท้ายคือแรงงานระดับการจัดการ (ร้อยละ 10)
 - 5 ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าความต้องการในส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคจะมีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50 ของแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันนี้ และความต้องการแรงงานระดับกลางจะลดลงเหลือประมาณร้อยละ 35 ส่วนคุณสมบัติของแรงงานนั้นมีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานและสายการผลิต
- อุตสาหกรรมอาหาร
 - ความต้องการแรงงานส่วนมากอยู่ในกลุ่มพนักงานระดับปฏิบัติงาน (ประมาณร้อยละ 20) รองลงมาคือระดับหัวหน้างานประมาณร้อยละ 10 และระดับแรงงานปริญญาประมาณร้อยละ 5
 - 5 ปีข้างหน้าความต้องการแรงงานจะเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มการผลิตอาหารและระบบลอจิสติกส์ ลักษณะงานที่ต้องการอันดับแรกเป็นงานด้านเทคนิคเพื่อดูแลเครื่องจักร ลำดับถัดมาคือผู้ตรวจคุณภาพตามมาตรฐานอาหารสากล (HACCAP และ GMP)
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - แรงงานประมาณร้อยละ 50 เป็นกลุ่มที่อยู่ในธุรกิจโรงแรม อยู่ในกลุ่มร้านอาหารร้อยละ 20 ธุรกิจสปาร้อยละ 15 และการท่องเที่ยวและของที่ระลึกประมาณร้อยละ 15
 - 5 ปีข้างหน้าความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมประเภทนี้จะมีความต้องการแรงงานเพิ่มถึงประมาณ 1 แสนคน

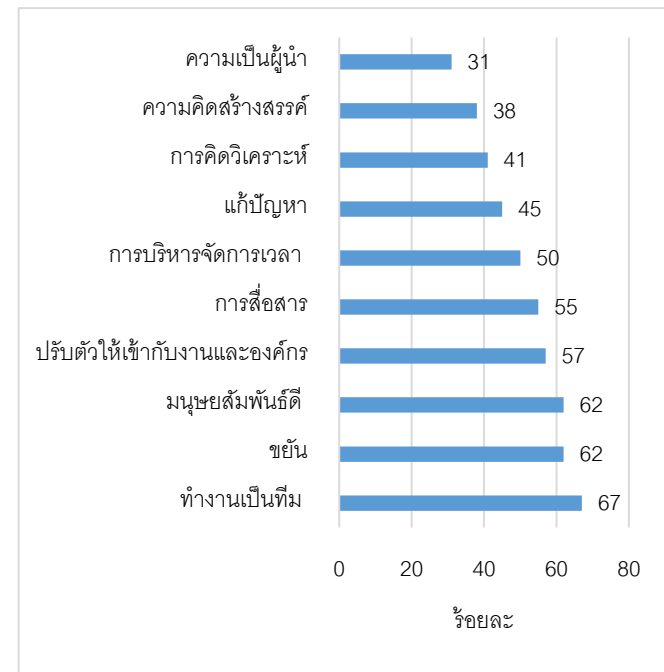
ความต้องการแรงงานของประเทศไทย

- แรงงานและทักษะที่ต้องการ: มุมมองจากสถานประกอบการ
 - สำรวจผู้ประกอบการทั้งหมด 41 รายในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 ประเภท

ตาราง 7 ความต้องการแรงงานวิชาชีพเฉพาะจำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ร้อยละ
	ละ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	57.1
ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือสูงกว่า	14.3
ปริญญาตรี	28.6
รวม	100.0

รูป 1 ลำดับสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ

ความต้องการแรงงานของประเทศไทย

- การเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน: มุมมองจากอาจารย์และนักศึกษา
 - หลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาคี: ผู้ประกอบการหลากหลายกลุ่มอุตสาหกรรมรวมทั้งอุตสาหกรรมยานยนต์ การผลิตอาหาร และการท่องเที่ยว เข้าร่วมโครงการหลักสูตรทวิภาคีด้วยการทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of understanding: MOU) ทำให้ผู้ประกอบการสามารถออกแบบการฝึกงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา
 - ความคิดเห็นของอาจารย์
 - ความต้องการแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิค หรือผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มากกว่าผู้ที่ได้รับปริญญาบัตร
 - ทักษะของผู้ปกครองที่เห็นว่าความสำเร็จของบุตรหลานคือการได้รับปริญญาบัตรเป็นทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาในสังคมไทย แม้จะเป็นทัศนคติเชิงบวก แต่ก็เป็นหนึ่งในข้อจำกัดของการสร้างแรงงานฝีมือของประเทศ
 - ความคิดเห็นนักเรียนและนักศึกษา
 - การฝึกงานและทักษะการทำงานมีความสำคัญในการหางานทำมากที่สุด
 - จะต้องแข่งขันเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเปิดเขตเศรษฐกิจอาเซียน ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการสมัครงานและการปฏิบัติงานมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

- สรุป
 - ความต้องการแรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมที่สำคัญสามประเภท โดยเฉพาะแรงงานระดับปฏิบัติงานและแรงงานที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 - การผลิตบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาก่อรูปกับความร่วมมือภาคเอกชนที่รับนักเรียนเข้าฝึกงานสามารถสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
 - อย่างไรก็ตามการผลิตแรงงานฝีมือยังไม่เพียงพอและมีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน
 - สถานการณ์แรงงานไทยจึงอยู่ในขั้นที่การผลิตแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมทั้งในด้านปริมาณและคุณลักษณะเฉพาะของการทำงาน (Job mismatch)
- ข้อเสนอแนะ
 - ส่งเสริมหลักสูตรทวิภาคี โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนหลักสูตรดังกล่าว
 - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและการทำงานสายอาชีพอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและร่วมตัดสินใจเลือกอนาคตของบุตรหลานบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง
 - อัตราค่าจ้างแบบทางเลือกโดยพิจารณาทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานและเป็นอิสระจากวุฒิการศึกษาจะช่วยลดจำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาแต่ขาดทักษะและประสบการณ์

Institute for Population and Social Research
Mahidol University
Wisdom of the Land

ขอบคุณค่ะ